

Aareng

8

XI AASTAKÄIK

1 9 3 7

SISU:

Külviaeg vabaharidustöös algab.

A. Meikop — Kas vajame rahvaülikoole?

Rahvaülikoolide küsimus on ka Indias aktuaalne.

N. Ruus — Eesti liitus põhjamaade koostöösse.

K. Laane — Matkalt valges Soomes. Maateater:

P. Puusepp — Sihid selgemaks! Kroonika.

Üleriigilised õpiringidepäevad.

EESTI HARIDUSLIIDU AJAKIR

SEEMNE JA SÖÖGIKARTULID

A/S RUMBERG, TUBERG & Ko.
TALLINN, SUUR KLOOSTRI 22/18

HERMES baby

Šveltsi peenmehaanika meisterteos.

Hind Kr. 150.—

Peaesindus Eestis:

O-Ü. SYSTEMA

TALLINN, LAITÄN. 9

Nõudke prospekte.

Inglise magasin

H. GUTKIN

soovitab oma lagupeetud ostjaskonnale
odavale hindadega kõige suuremas väl-
javalikus kodu- ja välismaa

riidekaupu

Tallinn, Viru 4. Telef. 336-36

Rahvaülikoolid

pakuvad parimaid võimalusi enese-
arendamiseks.

**Virumaa Rahvaülikoolis, Kundas ja
Harjumaa Rahvaülikoolis, Ravilas**
(2½ km. Kose alevikust) algab õppe-
töö nov. algul.

**Nõudke lähemaid andmeid
koolide juhatajail!**

ARENING

EESTI HARIDUSLIIDU AJAKIRI

No 8	Pea- ja vastutav toimetaja Evald Vender. Tegev toimetaja Neeme Ruus. Maateatri osa toimetaja A. Särev.	1937
	Toimetuse liikmed: J. Rummo ja A. Sibul.	
	Väljaandja EESTI HARIDUSLIIT.	
	Toimetus ja talitus: Tallinn, Uus t. 2, telef. 452-64.	
30. sept	Ilmub 12 korda aastas.	XI aastakäik
	Tellimishind: 2 kr. aastas, 1 kr. poolaastas, üksiknumber 20 snt.	

Kulviaeg vabaharidustöös algab.

Ajal, kus põllumajanduses pühitetakse lõikusepühasid, algab vabaharidustöös külviaeg. Suvel on vaimselt puhatud, on töötatud väljadel ja aasadel, on kogutud rammu lihastesse ja päikesepaistet südamessegi.

Vabaharidustöö keskustes on suvine vaheaeg samuti tähendanud uue jõu kogumist algavaks tööhooajaks. Välismaiseid sidemeid on kõvendatud, eriti meie hõimude soomlastega ja lähemate naabritega põhjamaadelt. Meid on vastu võetud põhjamaade kultuuritervikusse ja järgmisel suvel võime tervitada suurt põhjamaade haridusnädalat Eestis. Sisemaal on tehtud esimene katse — lähendada kõiki eriliitudes töötavaid vabaharidustöö juhtivaid tegelasi. Haridusministeeriumi poolt korraldatud kutseliste vabaharidustöötegelaste päevad aitasid selleks kõigiti kaasa.

Kui vast need sammud ei ulatu üksikute maal asuvate seltsideni, siis sügise tulekul teostus ja on teostumas sellaseidki üritusi, mis ei tohiks jätta puutumata ühtki hariduslikku seltsi. Septembri keskel toimunud üleriigilised õpiringidepäevad olid kauniks demonstratsiooniks õpiringilise töö senistele saavutustele. Tahame loota, et neilt päevilt kaasaviidud tulesädemed süütavad leegitseva õpiringide vaimustuse ka nende ühingute juures, kus senini veel ei ole viljeldud toda väärtuslikku vabaharidustöö vormi.

Üleriigilised rahvaülikoolide päevad on veel ees. On jäetud iga seltsi enda otsustada, kas ja millal ta soovib rahvaülikoolidepäevi korraldada. Kui meil ikka ja jälle on kurdetud juhtivate seltskonnategelaste vähesust ja töökoorma raskuse kandumist üksikute agaramate õlgadele, siis peame tunnustama, et rahvaülikoolid on parimateks seltskonnategelaste ettevalmistajateks. Kohalikke rahvaülikoolipäevi korraldades peaks kaalutama võimalust — juhtida nooremaid, agaramaid tegelasi stipendiaatidena rahvaülikoolidesse. Võibolla leidub seltsil võimalusi määrata mõnikümmend krooni toetuseks ühele oma liikmele ja luua talle seega võimalus Kunda või Ravila rahvaülikoolis õppimiseks. Kohaliku seltsielu tulevik võidakse sellega palju väärtuslikku.

Kui lõpuks teame, et ka Maateatri Näitejuhtide Ühingul on uusi kavatsusi maateatri korraldamisel ja et Eesti Haridusliidul on loodud soodsamaid võimalusi populaarteaduslikkude loengute korraldamiseks maal, siis võime küll alata oma külviaega vabaharidustöös täie julgusega ja häade lootustega.

Toimetus.

Kas vajame rahvaülikoole?

A. Meikop.

Põhjamaail on rahvaülikoolid üldtuntud. Nad on loonud ja neil on väljakujunenud oma traditsioonid. Põhjamaadel juhivad vanemad ise oma lapsed rahvaülikoolidesse ja Taanis on näiteks kolmandik külanoorusest viibinud neis koolides.

Meil on rahvaülikool (mõtlen siin just midugi maa rahvaülikooli) alles kujunemas. Ta pole veel jõudnud täielikule selgusele oma eesmärkides ega töövõtetes. Tal nagu puuduks veel koht meie haridussüsteemis ja pole tal ka senini seadusandlikku alust arenguks.

Kuid üks näib kindel. Meie maa agraarne põhiiseloos, meie tugev kultuuriline eriilme ja selle viljelemise vajadus ning asjaolu, et ligi 90% meie maanoorusest jääb ainult algkooli haridusega, nõuab meilegi kohta, kus küpsemale noorsoole ruttu ja odavalt saaksime anda vajalisi elulähedasi teadmisi, kogemusi, oskusi; vajalist töötahet, meelsust ja eneseusaldust. Ainus sobiv asutus-tüüp selleks on rahvaülikool.

Rahvaülikoolile tuleb vaadata nii endaarenduslikust kui ka rahvakasvatusest lähtekohast. Meie teised koolitüübid: algkool, täienduskool, kutsekool, keskkool jätavad maanoore kuidagi lõplikult kujundamata. Algkool sellisena juhib keskkooli, keskkool ülikooli. Algkooli (ja keskkooli) õpilane, kel koos kaasõpilastega polnud võimalusi õpingute jätkamiseks, jääb kuidagi hingeliselt rahuldumata. Mõlemad koolitüübid annavad eeskätt teadmisi, kuid mitte küllaldast tahet, oskust ja julgust kasutada kogutud teadmisi ümbruskonnas hääks. Teadmised polnud eesmärgiks, vaid vahendiks. Eesmärgiks oli lootus lõputunnistuste kaudu pääseda õppima edasi või saada mõningaid paremaid väljavaateid isikliku elu korraldamiseks. Sellest tulebki, et maa alg-

kooli haridusega noored end maa kultuurelu korraldajatena ja tegelastena alahindavad ja et keskkooliharidusega maanooredki end külas tunnevad isoleerituna ja oma haridusküünla meelsamini jätavad „vaka alla“. Samuti jätavad end ja jäävad varju sageli ka kutsekoolide lõpetajad. Liigselt tõmbununa oma kutsealale või erihuvidetele, kasutavad nad oma teadmisi ja oskusi eeskätt oma isikliku elu korraldamiseks. Küla kultuurelu juhtimiseks pole neilgi veel küllaldast julgust ega eneseusaldust.

Nende koolitüüpide vahepääl asub rahvaülikool. Ta on sisult enam äratuse- kui õppeasutus. Kogu elu on ju õppimine ja kool ainult eeskoda suurde elu õpingute saali. Kool elule on sama, mis start jooksole. Sellisena rahvaülikool ei anna eelmiste koolitüüpide kohaselt õpilastele ei küllaldaselt teadmisi ega ka kutseoskust. Küll on ta aga ärataja, iseseisvale teotsemisele, õppimisele ja mõtlemisele kutsuja. Ega vist midu pole Taanis kombeks enne käia rahvaülikoolis ja siis alles astuda põllutöökooli. Sest rahvaülikool jubib õpilasi hingestama ka oma igapäevast tööd, oma kutseala, oma koduküla ja koduümbrust. Ja see noorus, kes rahvaülikooli tuleb, vajab teadlikult seda hingetust, seda endarahuldust. Ning rahvaülikoolist lahkudes asutakse organiseerima ka neid, kes meie küldes vajavad äratust ja rakendust. Ja siit edasi arenevadki rahvaülikooli rahvakasvatusest ja sotsiaalpoliitilised ülesanded. Nende kaudu on põhjamaadel võidud äratada rahva isetegevust, avardada haridusmõistet, mõjutada rahva meeoleolu, kujundada kultuurilisi traditsioone, kõvendada rahva ühtekuuluvuse tunnet, elustada rahvuslikke üritusi, anda maale vajalikke rahvategelasi ja tuua maakohaseid rahvuskultuurilisi keskusi lähemale rahvale.

Isiklikud tähelepanekud meie Kunda ja Ravila rahvaülikoolide töötulemuste kohta on neid seisukohti ja aluseid ainult kinnitanud. Kunda rahvaülikooli 500 lõpetajast on 40% juhtvalt ja teised liikmeina rakendunud küla kultuur-elu kujundamisele. Külades, kuhu ju kogunud Kunda lõpetajaid, on küla

noorte kultuuritahe kuidagi hoopis kõrgevärtuslikum. Noorema, Ravila, rahvaülikooli kohta puudub see andmestik, kuid siingi on vilistlaspäevilt hõõgunud vastu rahuldustunne ja tahe töötada ümbruse hääks. Nii võiks siis rahvaülikoolid meilgi olla kõigiti õigustatud.

Rahvaülikoolide küsimus on ka Indias aktuaalne.

Et oma lugejaid tutvustada ka teiste, meist kaugemal asuvate maade vabaharidustöö probleemidega, toome väljavõtteid möödunud talvel peetud Kogu-India 12. kasvatuskongressi tööst, mida juhatas professor Amaranatha Iha, ülikoolide vahelise valitsuse esimees ja Allahabadi ülikooli kunstiteaduskonna dekaan. Professor Iha väitis, et India, kui laialt kirjaoskamatu maa, peab endale pääülesandeks rahva kirjaoskamatuse kaotamist. Selleks ta selgitas kuidas eestkätt ülikoolid võiksid täisealiste kasvatamisel kasulikult kaasa aidata, valmistades õppejõude rahvaülikoolidele ja korraldades kursusi väljaspool ülikoole, kus õpetamine sünniks inglise keele asemel, nagu seni, kohalikes kõnekeelises.

Aasta aruandeist selgus, et rahvas osutab suurt poolehoidu ja tähelepanu rahvaülikooli liikumisele ja mitmes India osas on tehtud tähelepanuväärt algatusi kirjaoskamatuse kaotamiseks.

Bombay südalinnas asutati Hariduse Ühing, mille kolmele kasvatuskomiteele tehti ülessandeks: 1) sobivate keskuste leidmine kirjaoskuse klasside jaoks, 2) õppejõudude leidmine ja õppetöö järelevalve, 3) kohase kirjanduse soetamine ning kirjastamine täisealistele õppimise ajal ja hiljem, mis võimaldaks neil saavutatud kirjaoskust säilitada ja 4) aineliste võimaluste hankimine ühinguks.

Bombay linnavalitsus annetas ühinguks 5.000 ruupiat ja linnakoolivalitsus lubas kasutamiseks kõik oma koolimajad. Ühingu tegelik töö on edenenud tähelepanuväärt kiirusega. Praegu on ühingul 41 kirjaoskuse klassi mõlemast soost isikuile, 1713 õpilase ja 76 õpeta-

tajaga. Pääle selle töötab Bombay Rahvaülikooli Selts, mis on pidevalt arendanud oma tööd. Sääli töötab üle tosina kirjaoskuse klassi vabrikutöölilistele, ametnikele, sõdureile j. t. Bombay mitmes linnaosas. Selts organiseerib ka kursusi õpilastele, üliõpilastele jne. keeltes, majandusteaduses, inglise kirjanduses, filosoofias ja teistes kuulajaid huvitavais aineis.

Vile Parle's, ühes Bombay eeslinnas, Õhtukoolide ja Rahvaülikoolide Instituut avas õhtukooli, millest osavõtt on rohke ja innukas. Õpilaste hulka kuuluvad tööliised, rätsepad, habemeajajad, vabrikutöölised, raudteelased, piimavedajad, majateenijad ja teised, üldarvult 50 ümber. Õppejõude on koolis viis. Kooli teiste ürituste hulka kuuluvad tuntud tegelaste loengud ühiskondlikel teemadel, muusikaõhtud, lavastused, aasta- ja tähtpäevade korraldamine, sportlikud ettevõtted ja ekskursioonid.

Suurt rõhku on pandud vabaharidustöö tegelaste ettevalmistusele. Mees- ja naisõpetajad kogunevad kaheksasse keskusesse, kus neile antakse õpetust täisealiste kasvatusmeetodites, küla tervishoius, põllumajanduses, kanakasvatuses, sotsiaalsetes reformides jne. Saadud juhtnõõridega õppejõud pöõrduvad tagasi küladesse oma töö juure.

Calcutta valitsus hoolitseb käsitöõiliste alghariduse eest, pidades üleval viis kooli tänavapühkijatele ja voorimeestele, mille ülalpidamise kulu ületab 2000 ruupiat. Õppijaid on nendes umbes 200. Ka annab Calcutta valitsus sajale erateel ülalpeetavale õhtukoolile rahalist abi, kogusummas üle 12.000 ruupia.

Eesti liitus põhjamaade koostöösse.

Neeme Ruus.

Nagu »Arengu« lugejaile juba teada, viibis eestlasi juba kahel eelmisel põhjamaade haridusnädalal: 1935. a. Soomes — Kauniaines ja 1936. a. Norras — Kleppis. Soomes pandi alus ka Eesti-Rootsi vahelisele Läänemeremaade Instituudile, mis 1936. a. suvel korraldas oma esimese suvekursuse Narva-Jõesuus rootslasist ja eestlasist osavõtjatega. Nüüd on haridusnädalate kaudu teostatav koostöö muutunud sedavõrd tugevaks, et Eesti võib end juba pidada täisõiguslikuks liikmeks põhjamaade kultuurilises koostöös. Lõplikul kujul otsustati edaspidine tihedam koostöö mõeldunud suvel, 16.—23. juulini Taanis — Helsingöris peetud järjekordsel põhjamaade haridusnädalal.

Seekordse haridusnädala kavas ei olnud otseselt Eestit käsitavaid küsimusi, kuid kõneall olnud teemad olid kõik sedavõrd aktuaalsed, et need huvitasid eranditult kõiki haridusnädalast osavõtjaid. Üldse oli Helsingöri saabunud 227 haridustegelast Taanist, Eestist, Islandist, Norrast, Rootsist ja Soomest, kes esindasid vabaharidustöö väga mitmesuguseid

eri harusid ja ka erinevaid maailmavaateid. Kuid kuna kogu töö oli siiski kantud skandiinaivialiku vastastikuse üksteise mõistmise, lugupidamise ja tunnustamise tahtest ja ka tugevast koostööpüüdest, siis suurearvuline erivaadete esindajate kogu ainult suurendas haridusnädala sisukust, kuna siin pääleegi igaüks võis endale leida mõttekaaslast ja sõbra.

Nagu tavaliselt sellaseil haridusnädalail, nii ka seekord pühendati üks loengute tsükkel külastatava maa tundmaõppimiseks. Haridusnädala asukoht oli selleks parimaks ja sobivaimaks kohaks. Nimelt on Rahvusvaheline Rahvaülikool, kus haridusnädal toimus, mitte ainult üks tuntumaid taani rahvaülikoole, vaid ka tuntumaid kogu maailmas. Ta asutaja — Peter Manniche — kutsus ellu tolle sümboolse õppeasutuse peatselt pärast maailmasõda. Kool pidi saama üheks olulisemaks rahuteguriks euroopa noorsoole. Siia kutsuti noori kõigist riigist ja kõigist ühiskondlikest kihtidest enast arendama ja vastastikuselt üks-teist tundma õppima. Manniche mõte leidis poolehoidu

Nende koolide õppetööst võtab osa 3000 täiskasvanut.

Karachi omavalitsus toetab eraõhtualgkooli täisealistele 3000 ruupiaga.

Rahvaülikoolide ühing püüab linnades koolid ja ülikoolide kuulajaskonnas äratada huvi rahvaülikoolide töö vastu ja uurib meetode, mis tagaks parimaid töötulemusi linnades ja maal. Ülikoolide vaheline ühing on saanud nõusoleku kaastööks rahvaülikoolide alal Aligarhi, Allahabadi, Madrasi, Nagpuri ja Punjabi ülikoolidelt, kuna Agra, Andhra, Calcutta ja Osmaania ülikoolid alles kaaluvad ettepanekut.

Sektsiooni koosolekule järgnes diskussioon rahvaülikooli puutuvate küsimuste üle. Väideti, et rahvaülikooli tööala Indias piirdub praegupäimiselt alghariduse levitamisega täiskasvanute seas, ja nõuti, et India rahvaülikoolid hoolitseksid edaspidi rohkem ka sarnaste isikute edasiharimise eest, kelle haridus mõnel põhjusel on jäänud poolikuks.

Et kindlustada kuulajate korrapäraselt osavõttu loenguist, soovitati rahatrahvi sisseseadmist 1 anna suuruses puudunud koosolekult.

Kahetsusega konstateeriti, et Indias on kirjaoskamatute arv viimase saja aasta jooksul tõusnud 50% võrra. Soovitati seda pahet rünnata kahelt frondilt: 1) hankida õppimisvõimalusi kõikidele kooliealistele lastele ja 2) asutada õhtukooli täisealistele, kusjuures need õhtukoolid võiksid kanda klubi iseloomu, ühendades endas õppimise ja meelelahutuse võimalused. Rahvaülikooli töösihiks seati: kasvatada ja arendada kuulajaid paremaiks kodanikeks. Nõuti, arvestades rahvaülikoolide erilist laadi, teisi meetodeid, õppekavu ning õpperaamatuid kui need, mis tarvitusel noorsoole määratud koolides.

Et äratada täisealistes huvi lugemise ja kirjutamise vastu, soovitati neile alguses ettelugeda ajalehtedest ja lühijutte kuulajate emakeeles. Mõjusaks huviäratamise vahendiks võiks siin olla ka kino ja raadio.

nii taani kui ka inglise mõjuvate haridustegelaste hulgas. Kool töötab nüüd pidevas seoses inglise ja ameerika tugevaimate hariduslikkude organisatsioonidega, naudib ohtraid toetusi nii eraisikult, asutusilt kui ka Taani riigilt ja võib seetõttu arendada eeskujulikku noorsookasvatustööd. Manniche, kes algas tööd koolis väga raskeis tingimustes, ostis alul koolile väikse talu Helsingõri linna külje all; sääl sai taluelamust loengutesaal, laudast raamatukoguruum ja lugemistuba, tallist võimla. Nüüd on kool, nagu

rahvaülikooli juhataja Manniche suur isiksus ja haruldane tähelepanu kõigi haridusnädalast osavõtjate suhtes, vaid ka Helsingõri linnapää erakordselt suur lahkus, mille osaliseks saime mitmetel vastuvõttudel ja koosviibimistel. Seejärele, kui olime kuulnud loenguid Taani rahvaülikoolidest ja majanduselust, näinud säälese sotsiaalse hoolekande teostamist, tutvunud taanlaste lõbustuskultuuriga Kopenhaageni kuulsas Tivolis, külastanud haridusnädala omnibussidel ka veel teisi Taani rahvaülikooli ja

4. Põhjamaade haridusnädalast osavõtjad.

juba varem märgitud, üks korralikumaid kogu Euroopas. Ta õpetajaskond koosneb taanlasist, inglasist, ameeriklasist ja sakslasist, õpilaste seas on taanlasi, rootslasi, norralasi, inglasi, hollandlasi ja ameeriklasi, kuid ei puudu ka sakslasi, belglasi ja koguni hiinlasi. Suvekursustel, mis on peamiselt mõeldud õpetajaskonnale ja haridustegelastele, viibib väga kirju pere. Meilgi oli Helsingõris viibides pidevalt võimalusi vestelda rahvaülikooli kuuenädalalistel kursustel viibivate tšehhide, poolakate, hindude, hiinlaste, ameeriklaste, perslaste ja inglasega. Et Helsingõr on sobivaimaks kohaks säärasele ühistööle, seda ei tõendanud mitte ainult

maakohti ja viibinud Kronborgi lossis — kuulsas Hamleti tegevuspaigas, võisime täiesti rahuldunult tunnistada, et olime rikastanud omi muljeid Taani vana ja kõrge rahvakultuuri tippsaavutuste tundmaõppimisega.

Pääle Taani eluga tutvumise oli haridusnädala teiseks tähtsamaks ülesandeks koostöö püüete ja erinevuste vaatlemine Euroopa elus pärast maailmasõda. Seda tegid referendid dr. A. Vogt Norrast, mag. K. Wiik Soomest ja cand. G. Bööös Rootsist. Teadlastele omase põhjalikkusega vaadeldi kõiki nähteid, mis on pärast maailmasõda kaasa aidanud Euroopa kultuurilise, poliitilise ja majandusliku elu si-

Matkalt valges Soomes.

Tähelepanekuid ja võrdlusjoni.

Karl Laane.

1.

1. Soome-sillast.

Soome... Ses nimes on midagi kutsuvat ja sugulaslikult soendavat. Kuid kindlasti ei ole see mitte ainult paljas hõimutunne ja verehää, mis kõneleb üle aastasadade, ega ka üksnes Soome põhjamaiselt karm, kuid siiski võrdlematult kaunis loodus oma võimsate kaljude, laiade sädelevate järvede ja metsade rohkuses, mitte üksnes see põhjamaine loodus, mis südasuvises valguses on otsekui

ainus võluv muinasjutt, vaid veelgi enam — Soome tüse põhjamaine, meilegi hinge- ja vaimuomane ja eeskujusid pakkuv kultuurielu, rahvakultuur. Ja seegi on tüseda töö vili, nagu lausus ühes kõnes soome tuntud vabaharidustöötajane *T. L. Koponen*: «*Meie rahva vaimse kultuuri arendamine on olnud sama raske, kui meie kauni maagi viljeldamine. — Selleks on tulnud rakendada ühtlaselt nii pea, vaimu, südame kui ka käte jõudu.*» —

demete kõvenemisele või nõrgenemisele. Teame kõik, et rahvusvaheline koostöö terve Euroopa ulatuses ei ole arenenud lähenemise suunas. Välispoliitika taevas on kummitamas üksteise mitterõõmiste ja antagonismi tondid, mis ähvardavad ka rahvaste kultuuriliste sidemete lõdvenemist. Ainsa rõõmustava seigana võidi ometi konstateerida, et Põhja-Euroopa riigid ja rahvad töötavad koos täielise vastastikuse arusaamise ja üksteise mõistmise vaimus ja et siin enam mingeid etteheiteid ei saa üksteisele teha.

Kõiki osavõtjaid paeluvaks ettekannete-seeriaks oli ka Euroopa tuleviku küsimusi käsitlev loengute tsükli. Siin veendunud rahusõber ja põhjamaade väikerahvaste koostöö kandja, eestlastelegi tuntud *Sven Backlund* tõendas talle omase hoo ja kindlusega väikerahvaste osatähtsuse tõusu Euroopa edaspidises elus, näidates, kuidas ka senised suurrahvused ja erirahvustest koosnevad riigid, nagu näit. Nõuk. Vene, Inglismaa, Hispaania jt. peavad järjest tegema järelandmisi väikerahvaste kujunemisele oma suurriiklikes raames. Euroopa küsimust eraldi Ida-Euroopa seisukohalt vaatles dr. August Annist, kes näitas Balti-riikide erilist olukorda suurriikide huvide ristlemiskohal ja endastmõistetavalt ei jätnud käsitlemata ka Eesti küsimusi. Kes- ja Lõuna-Euroopa küsimusi vaatles inglane *H. Griffith*, kes kõrvaltvaatajana võis esitada kõigile usutavaid ja objektiivseid seisukohti. Põhja- ja Lääne-Euroopa seisukohalt oli küsimusi vaadelnud *S. Backlund*.

Eestlastele oluliseks päevakorra punktiks kujunes haridusnädala viimane programmi-punkt, nimelt järgmise haridusnädala asukohtamääramine. Siin oli kaks kandidaati: Islandi, kellele oli juba varem lubatud haridusnädala korraldus 1939. a. suveks ja Eesti, kes kerkis ülesse kandidaadina hiljem, selle järele, kui oli selgunud, et sõit Islandi on seotud kõigile väga suurte kuludega ja et päälegi ka haridusnädala juhatuse Islandis asuv liige ei olnud mingeid ettevalmistustööid teinud.

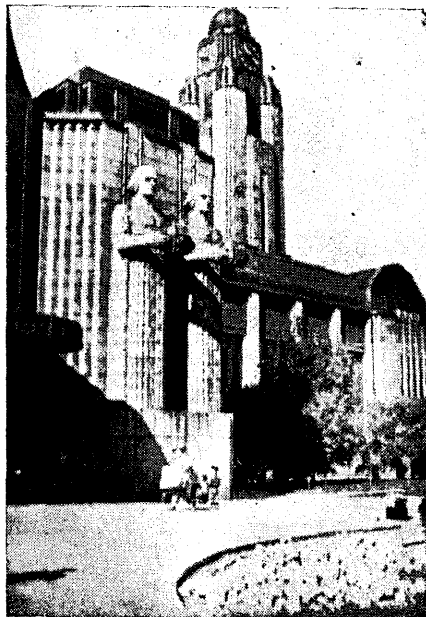
Helsingöris leidis siiski neid, kes Islandis haridusnädala korraldamist kaitsesid, väites, et põhimõtteliselt ei tohiks enne siirduda Skandinaavia piirest väljapoole, kui haridusnädalad on peetud kõigis põlis-Skandinaavia riiges. Selle vastu aga kõneles asjaolu, et neid haridusnädalaid ju ei peetagi ainult skandinaavlastele, vaid nende sihiks on kõigi põhjamaade haridustegelaste ühendamine rahvusvaheliste probleemide käsitamiseks. Nende ridade kirjutaja võis Eesti Haridusliidu nimel esitada kutse haridusnädala korraldamiseks 1938. a. juulis Eestis. Seejärele kui oli veel selgitud, et sõit Islandi läheks maksma rootslastele umbes 300 kr., teistele kaugemal asuvate rahvaste liikmetele aga tublisti rohkem, ühineti üksmeelselt ettepanekuga — korraldada haridusnädal 1938. a. juulis Eestis. Seega siis võime tuleval aastal oodata suuremat põhjamaade haridustegelaste voolu Eestisse.

Ja et sel tööl on olnud tulemusi võib veenduda, kui jälgida lähemalt soome rahvaelu.

Oleme saanud osa vennasrahva kultuurist selle kirjanduse ja kunsti kaudu, mis on tundunud ikka kuidagi võimsana ja hingelähedasena. Kuid et lähemalt mõista ja tundma õppida ühe rahva kultuuri ja selle avaldusi, on vaja selleks viibida ise sel maal, selle rahva keskel. Selleks on vaja veelgi enam — *pidevat sidet ja korduvaid kokkupuuteid*. Alles siis, vastastikusest osavõtmisest ja osasaamisest, saab selgemaks ka „Soomesilla“ reaalse olemus ning see tee — kustkaudu peame seda ehitama. Pole kahtlust, et see on mõlema hõimurahva *tihedam kultuuriline lähene-mine* ja osasaamine teine-teise loovate püüdmuste paremikust. On ka selge, et eriti tänapäev kohustab selleks mitmeti ja et sel teel on võimalik suurendada kummagi hõimurahva seesmist jõutunnet ning tõsta eluisku. Ja veendunult võib öelda, et kui meie otsime ja kasutame mitmesuguseid välismõjusid, siis enne muud ei peaks küll unustatama seda, mis oleks meil õppida tüsedad demokraatse rahvakultuuriga Soomest. See õieti nagu polekski väljaspoolt tulev mõjutus, vaid otsekuil avaldus, mis tundub olevat ürgselt üks orgaaniline osa meie endi põhiomadusist, millest aastasadade jooksul mõndagi oleks kui kaugemale jäänud.

On rõõmustav, et viimasel ajal „Soomesild“ hakkabki võtma reaalsemat kuju, selle järele, kuidas kultuurilised sidemed hakkavad siduma rohkem *laiemaid* kultuurihuviliste hulki.

Selles reaalsemas hõimutöös viimasel ajal on kahtlemata suuri teeneid mõlema maa *koolil ja õpetajaskonnal*: koolitegelaste tihe-nev isiklik side, vastastikused koolikongressid ja lektorite vahetused, koolialalise kirjanduse tõlkimine, õpilaste-vahelise kirjavahe-tuse laienemine jne. Seejuures on avameelselt kinnitatud, et kummalgi pool on teineteiselt palju õppida: Eestil Soome kooli- ja hariduselu kujunenud stabiilsusest; Soome aga on annud täie tunnustuse meie uuendus-meelsele pedagoogikale, kooliuuendustööle, millest, nagu nähtub, ollakse huvitatud ka Soome vabaharidustöötegelaste ringkonda-des. Kahtlemata oleks vajaline ja kasulik, et

*Sümboolsed valguseallikaid hoidvad kujud
Helsingi jaamahoone ees.*

sama tihe suhtlemine ja koostöö areneks ka kummagi hõimumaa vabaharidustöö-ürituste vahel, kuna eriti sel alal on meil mõndagi tähele panna Soome pikemaagestist järjekindlaist üritusist sel alal.

2. Üldist Soome vabaharidustööst.

Et vabaharidustöö Soomes ei ole mingiks kõrvalise tähtsusega avalduseks, seda tõendab juba see suur tähelepanu, mis sellele saab osaks, nii ametlikult, kuid ka laialdase avaliku arvamuse poolt. On seejuures näiteks märkimisväärne, et riiklik toetus vabaharidustöö avaldusile oli eelmisel aastal Soomes 20 milj. Smk., mis teeb Eesti rahas Kr. 1.600.000.— Ainuuksi õpiringidele antav riiklik toetus — 650.000 Smk. (s. o. Kr. 52.000.) — on suurem, kui näiteks Eesti Haridusliidu maksimaalne eelarve. (Soome rahvas on Eesti omast suurem ainult 3 korda.) Teiseks on tähelepanav ajakirjandusegi elav ja kaasaitav suhtumine vabaharidustöö-küsimustele, tuues sellekohaste sündmuste puhul pikki kirjeldusi jne.

Esimeseks pühaks kohuseks eestlasile Soome tulles on külastada Eesti vabadussõjas langenud soomlaste mälestusmärki. Pildil Eesti õpetajad asetavad koolikongressi puhul pärja nimetatud mälestussambale.

Ka Eesti-Soome koolikongressil (juunis 1937. a.) oli ettekanne Soome koolivalitsuse vabaharidustöönõunik Yrjö Länsiluottolt vabaharidustööst Soomes. On iseloomustav sel puhul, nagu see ilmnis mujalgi sellekohaste ülevaadete puhul, et neis on esile tõstetud eeskätt *sisuline ja arendav* tegevus, kuna muid seltskondlikke avaldusi, nagu pidud jne., mainitakse kui kõrvalisema tähtsusega kaasavaldusi, millel on rohkem kaudselt hariv väärtus. Päämisiks rahvaharidustöö avaldusiks väljaspool tavalist kooli on Soomes *rahvaülikoolid*¹⁾ (kansanopistod) ja *õpingid*, millele lisandub veel kirjalike koduõpingute ja loengute korraldamine, raamatukogude tegevus jne.

*

On märkimisväärne, et Soomes on *rahvaülikoolidele* antud riiklikku toetust juba vanaajal, praegu kannab riik 45% kogu rahvaülikoolide kuludest. Maal asuvate rahvaülikoolide (kansanopistote) kõrval — neid on kokku 54 —, töötavad linnades ja tööstusraionides meie linnade rahvaülikoolide sarnased töölisrahvaülikoolid (työväenopistot) — kokku 41: niisiis kokku 95 rahvaülikooli. Meil on muret oma kahegi maarahvaülikooli pärast!

¹⁾ Soome rahvaülikoolide korraldusest vaata lähemalt J. Rummo kirjutisi „Vabaharidustöö“ V—VI-1929.

Kui suur on rahvaülikoolide osatähtsus Soome rahvahariduses, ilmneb sellestki, et soome noorsoost ligemale 50% on läbi käinud rahvaülikoolidest. Arusaadav, et seejuures on ka rahvaülikoolide mõjutus avalikule kultuurielule olnud märkimisväärne.

*

Õpingideliikumist, mille algust Soomes tegelikult võime lugeda juba möödunud sajandist, on sääl arendatud järjekindlalt 15 aastat (1921. a. saadik) aastast-aastasse kasvavate riiklike toetustega. Kuid selle kaasas on arenenud ka selle liikumise seesmine elujõud, võites juurde üha uusi sõpra ja kaastöötajaid, Kui 1921. a. oli Soomes registreeritud 297 õpingit, oli neid eelmisel tegevusaastal kokku juba 2699 ligemale 45 000 liikmega.

Soome vabaharidustöö arengulool on mõningaidki ühisjooni meiegi seltskondliku tegevuse arenguga, nimelt näit. selle alguse aja mõttes; kuid on siiski ka olulisi erinevaid asjaolusid, mis on sääl kujundanud selle ala sisulise arendamise rohkem traditsioonikindlamaks. Muidugi leiame erinevusi põhjusi ka mõlema rahva erilisis ajaloolisis oludes, mis Soomes on annud rahvale rohkem üldiselt vabu enesemääramise võimalusi juba sellal, kui meil seltskondlikud ettevõtted oma tõelisi hariduslikke sihte pidid peitma igasuguste „tulusate meelelahutuste“ ja „jahutuste“, „lõbusate ajaviidete“ ja „kosutuste“ ettekäänete taha, (mis aga tõttõelda paistavad lõppeks veelgi paljudegi arvates olevat nagu seltskondliku tegevuse pääesmärkideks!). Muidugi ei ole vist küll tähtsusetu ka Soome geograafiline asend, kus tüseda põhjamaise rahvakultuuri mõjud on tugevamad, näiteks ühenduses Skandinaaviaga. Meie „tuulemaal“ aga ristleb rohkem teisigi tuuli, olles tihti võõrad ja vastolulised sellele tüsedale joonele, mis on hinnatav „põhjamaise valgusena“.

On ka märkimisväärne asjaolu, et nii Soomes kui Eestis on *õpetajaskond* tähtsaks teguriks vabaharidustöö organiseerimisel, kuid Soomes ei ole sellest eraldunud muugi haritlaskond, vaid on tunnud ka oma hariduse kohustust selles, et seda levitada

rahvahulkadeski. Mõtlen siin eeskätt *akadeemilisi ringkondi*, eeskätt üliõpilasi, pastoreid j.t., kel on lähemaid kokkupuuteid rahvaga. Nii näiteks rahvaülikoolidegi mõte, õpiringide harrastuse algatamine ja üritamine on Soomes saanud esimesi ja jätkuvaid tõukeid just üliõpilasteringidest; sellal kui meie akadeemiline pere neile küsimusile on jäänud võõraks ja järgnenud saksa korporatsioonide eeskujudele või eraldunud end ümbritsevast rahvast mingile ligipääsmatule kõrgusele, võttes vist eeskujuks omaaegseid saksasoost pastoreid. Muide ei oleks huvituseta märkida, et Soome vabaharidustöö juhid tänapäevalgi on enamikus akadeemilise haridusega ja et õpiringidejuhatajaist ligemale 50% on pastoreid ja üliõpilasi. (— Meil on muide olnud ka üks pastoreist õpiringijuhataja, ja selleks oli soomlane Narva Soome-Rootsi kog. pastor *Erviö*.)

*

On iseloomustav, et paljud Soome tuntumad riigijuhid on vanad kogenud tegelikud vabaharidustöötegelased. Nii näiteks ka praegune riigipresident *Kyösti Kallio* on olnud varem Lõuna-Põhjamaal ühe säälse noorsooseltsi juhatajaks ja võtnud osa ka säälselt õpiringitööst.

*

Poleks huvituseta märkida mõningaid tähtsamaid etappe Soome vabaharidustöö arenguloost.

1840-dail aastail asutati esimesi *rahvaraamatukogusid*.²⁾

1860-dail aastail hakati korraldama juba rahvapäraseid *loenguid*.

1870-dail aastail tekkis esimesi avaldusi praeguse õpiringidelikumise mõttes: asutati *lugemistube* ja *lugemisühinguid* ja ühenduses nende püüetega

1874. a. kutsuti ellu *Kansanvalistusseura* („Rahvavalgustuselts“), millest on kujunenud tähtsaim Soome vabaharidustöö keskorganisatsioon, nende üleriigiline haridusliit.

1880-dail aastail tekkis ja hakkas arenema ka *karskusliikumine*, mis omaltpoolt on mõjuvalt kaasa aidanud selleks, et soome rahva elu on võrdlemisi vaba alkoholismi lagastavast mõjust.

1897. a. asutati *Soome Noorsooliit*, mille tegevus on samuti kujunenud tähelepandavaks vabaharidustöö avalduseks.

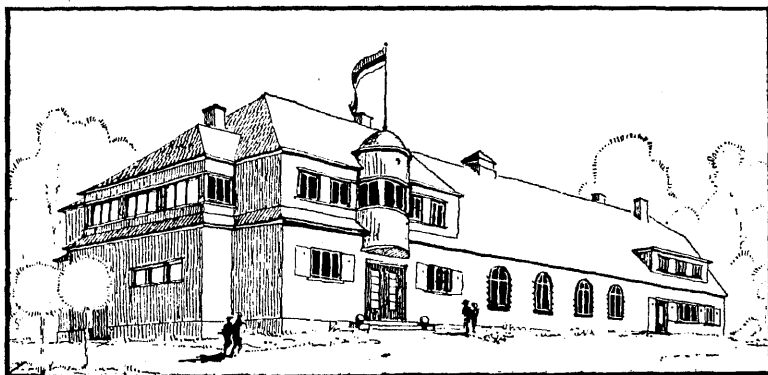
Eelmise sajandi lõpul tuli juurde senisele ka kasvav *töölisliikumine* ühes iseseisva tööliiskonna haridustöö korraldamisega.

1889—1892. a. asutati Taani eeskujul juba esimesi *rahvaülikooli* ja 1899. a. — esimene *töölisrahvaülikool*.

Neile vanadele kindlatele alustele on edaspidi ehitatud kogu Soome vabaharidustöö, mis leiab uut hoogu ja ka tõsist riiklikku kaasaaitamist iseseisvuse saavutamisest peale.

²⁾ Meil teatavasti tekkis raamatukogude algeid umbes samal ajal või pisut varemgi — 1830-dail a-il — esiteks koguduste, siis koolide juures asutatud raamatukogudena.

HAANJA RAHVAMAJA.

Haanja Seltside Liidu poolt ehitatud rahvamaja esikülje projekt. Rahvamaja avati kasutamiseks 19. septembril s. a. Hoonet kasutatakse ka turistide koduna.

Sihid selgemaks!

P. Puusepp.

(Vastuvaidluseks toimetuse märkusele minu kirjutise juures „Areng“ nr. 5, 1937. a., lhk. 132.)

Meie oludes ei olevat kohane korraldada igal nädalal pidu rahvamajas. Ei tasuvat end majandusliselt. Lugege statistikat: mida rohkem kuskil pidusid, seda väiksem keskmine osavõtjate arv.

Väited väga õiged. Statistika tõendab isegi. Ent mis täna õige, võib olla juba homme väär. Eks igas asjas selles edu seisabki. Päälegi, sääraseid asjaid, mille tõendamiseks vaja statistikat, tavaliselt armastavad väga kiiresti vananeda.

Mis on siis õieti meie väikelava tegelaste siht? Kas ainult täis kassa ja tulvil saal? Kui ainult need, siis oleks ju ülesanne haruldaselt lihtne ja mitmel teel lahendatav. Ometi tahaks uskuda, et igale väikelava tegelasele ilma jutumärkideta on aksioomina selge tema tõeline ülesanne. Et täis kassa on ainult üks abinõudest sihi saavutamisel ning rohke osavõtjaskond rõõmustab südant ainult siis, kui ta koosneb kultuuriinimestest, kes tulnud otsima väärtulikke teatrielamusi.

Kui me korraldame paari kuu kohta ühe ettekande, siis tõesti on saalis rahvast. Kuid kes neist on tõsine teatrisõber, kes niisama uudishimulik, kes tulnud tantsu ja mürgli pärast — kust me seda teame? Vajab ju iga inimene — isegi loom — pikema aja järele pisut niütelda „õhuvahetust“. Maal kuhugi minna pole. Kui rahvamaja ukсед avab, siis tullakse sinna ega küsita suuremat, mis sääl ka ette kantakse. Sellega peaks olema seletatav „Tädi Juta“ ja tema järeletulijate hiljutine menu. Kui on kord „õhuvahetuse“ mõttes tuldud, siis olgu ka mürglit ja mürtsu. Kodus on niikuinii hall ja igav — rohkem nuttu, kui naeru. Olgu siis ometi peolgi üks tubli naer. Ega saa salata, sellelgi mõtleviisil on oma põhjendus, ja kes maa olusid tunneb, sellele küllalt mõistetav.

Ent ometi see ei ole veel teatrihuvi,

mille ärkamist vast üsna viimaseil aastail võime märgata, kui üsna teravalt tähele pannede. Ja jälle noorus on see, kes hüüab ja huikab ja otsib. Kui me nüüd laseme selle otsiva maanooruse jälle leida tee külatänavale või alevikõrtsi või aidalakka või lahkusu palvelasse ja hoolega kinni hoiame rahvamaja ukse, siis oleme küll „produktiivselt“ kasutanud rahvamaja pandud sendid. Vaadatu maa palvemaju. Kas sääl on ainult usufanaatikud? Nemand on sääl jah rohkem tegelased ja etteastujad, nii umbes näitlejate osas, aga publikuks on tihti noorus. Noorus sellepärast, et tal pole kuhugile mujale minna.

Agaga kust tuli siis äkki see noorus. Seni oleme kenasti läbi ajanud, noorsool pole häda midagi olnud — nüüd äkki. Küll on asutatud neile ühendusi ja liite ning ühinguid-seltse isegi määrustega. Küll on kõneldud noorsoo organiseerimisest, küll on sellest kirjutatud ja ikka pole veel küllalt.

Jah tõesti on noorus endast elumärki andmas, sest nüüd ta vast alles ärkab. Nüüd vast võime maanoorusest, meie kasvatatud ja koolitatud maanoorusest, kõnelda. Seni oli nõnda, et kes algkooli kuidagi juba lõpetas, ega see enam tahtnud maale jääda — andekamaist rääkimata.

Nüüd aga on linn ometi kord täis ja maale on tekkimas täisväärtusline noorus, kes nõuab ja suudab nõuda endale väärlist vaimlist aset.

Meie, vanemate, kohus on neile seda anda. Kui meie palvemaja ukсед avame paar korda nädalas, kõrtsid peame lahti iga päev, aga rahvamaja ukse paotame vaid paari kuu takka korra, siis on kõigile selge, millist vaimu on meil oma noortele pakkuda. Ja kui sääl rahvamajaski neil üürikesil hetkeil, mil ta avatud, teeme palaganni,*) sest seda nõuab vanem põlv, noh siis võime oma statistikast küll kümnekonna aasta pärast välja lugeda, et tasub vaid rahvamaja avada kord aastas.

Linnateatri üsna esmajärguliseks ülesandeks peetakse teiste hulgas publiku kasvatamist. Kui sääl mõni tükk on võetud veidi kergesisulisem, niiõelda kassatükk, siis arvustus kindlasti teeb etteheiteid. Kas aga saab väikelava praeguse olukorra juures jutugi olla teatripubliku kasvatamisest, kui suudame anda vaid kümnekond asja aastas ja nende hulgaski pahatihti tubli protsent „kassatükke“. Kui me aga pole külvanud, mis õigusega ootame siis lõikust?

Muidugi, kui mõni selts püüaks teha minu nõu järele ja tal õnnestukski see ime, et korraldaks iga paari nädala kohtagi sisuka näidendiõhtu, siis tõesti vast osavõtjate arv ei oleks kuigi suur, nagu ei ole kuigi suur ka saak uudismaalt. Aga uudismaad tehakse siiski, maetakse sinna raha ja energiat ja peetakse seda isegi riiklikult tarviliseks. Ega meie tohi ometi kartlikumad olla lihtsast talumehest.

Väikelava on küllalt kaua elutsenud, tuleb kord ka elama hakata. Noorsugu maal januneb sisukama ja intensiivsema vaimse elu järele,* vanadestki võime saada endile sõbrad, kui vaid veidikeseigi suudame teha kasvavatavat propagandat. Kvaliteedilt on meie asi palju paranenud, on isegi peaaegu rahuldavani küüniv, ent kvantumilt jätame veel palju puudu. Apelsin ei ole meie maainimesele toit vaid ainult harukordne maiuspala, ilma milleta väga hästi läbi saab; tomat aga on muutumas viljaks, mida iga maalapikese omanik kasvatab ja toiduks tarvitab, kuigi ta oli mõne aasta eest apelsiinist veelgi haruldasem.

Hää näidend ei ole vaimline toit seni kui teda on näha ainult harukordadel, vaid ta on maiuspala, ilma milleta väga hästi läbi

saab. Näidend aga peab muutuma toiduks, mida vajatakse ja igal „maalapil kasvatakse.“

Ka teatrit tuleb esmalt küllaldaselt pakuda, alles siis on võimalik temaga harjuda, alles siis ta võib muutuda vaimlisest maiuspalast toitvaks toiduks.

Nädalas kord paneb maainimene puhtad riided selga, nädalas korra käib ta saunas, nädalas korra vajab ta teiste inimeste seltskonda, nädalas korra püüab iga inimene unustada oma tööd ja äripäevast keskkonda. Mida jõukam ja kultuurilisem on rahvas, seda pikem ja sisukam on see „kord nädalas“. Meenutagem vaid inglaste „week end“i. Linnainimestel nii tuntud „nädalaskord teatris käia“ peaks ka jõudma maale. Ju me ikka veel peame kinni sest loosungist, mida sageli lausunud kongressidel ja koosolekutel: „Maa linnastada hääs mõttes!“

Tahab meie väikelava seista ajakõrgusel ja täita selle osa, mis talle määratud meie üldises arengus, siis peab ka tema pakkuma neid kunstilisi elamusi, mis tal on anda.

*

* Oleme siiski arvamisel, et „sisukama ja intensiivsema vaimse elu“ hulka kuulub veel palju muud päälle näitekunsti, nimelt näit. õpiringide, laulukooride, noorte klubide, loengute, kursuste, raamatukogude jm. töö. Seepärast julgemegi väita, et näitekunst ei tohiks suruda kõrvale teisi vaba-haridustöö avaldusi. Kindlasti peaksid rahvamaja üksed olema avatud mitte ainult kord nädalas, vaid sagedamini; kuid mitte ka ainult näitekunsti teenimiseks (näidendite harjutusiks ja ettekandmiseks), vaid ka paljudeks muudeks eelpool märgitud otstarveteks. Kui teeme rahvamajast ainult teatri, jääb maaelu ikkagi ühekülgeks. Kui aga loome rahvamaja päälle teatritegevuse ka muud vaimse elu avaldusi, siis alles võime väita, et oleme sammukese edasi jõudnud „maa linnastamiseks hääs mõttes.“

Toimetus.

Näitejuhtide kursus Tartus.

23. aug. — 1. sept. toimus Tartus Eesti Haridusliidu korraldusel kahe-nädalane kursus maateatri näitejuhtidele. Kursus oli mõeldud esmajoonel Lõuna-Eesti tegelastele, kuid osavõtjaid, keda oli kokku 26, oli saanud ka Põhja-Eestist.

Käsitöölise Seltsi ruumes toimus intensiivne kursuse töö hommikust õhtuni. Vaheldumisi kuulati teoreetilisi loenguid ja võeti osa praktilisest harjutusist. Kursusel kõnelesid maateatri organiseerimisest ja tegevuse korraldamisest — Eesti Haridusliidu peasekretär Evald Vender ja teatrinõunik Andres

Säre, kes ühtlasi käsitas režiiküsimusi; Eesti teatri arenemisest ja tunnete registrist — „Vanemuise“ direktor O. Aloe, hääldamisest — näitejuht K. Aluoja, deklamatsioonist ja koorkõnest — õpetaja K. Ader, näitekirjandusest — Leo Soonberg, dekoratsioonist ja lavavalgustusest — dekoraator R. Sepp.

Teoreetiliste loengute täienduseks oli kavast režiiharjutusi K. Aluoja, A. Meringi, J. Talpsepa, M. Kalbeki, A. Aare ja A. Meritsa juhatusel. Jumestamistöid juhatasid „Vanemuise“ jumestaja P. Kangro ja E. Haridusliidu instruktorigid.

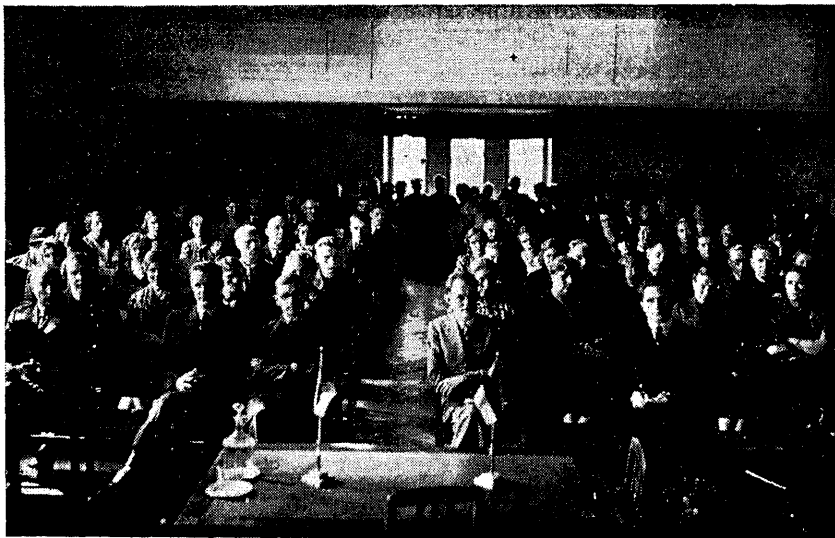
Üleriigilised õpiringidepäevad.

Möödusid intensiivse töö meeleolus.

18. ja 19. sept. toimusid Tallinnas raudteelaste kodu ruumes Eesti Haridusliidu korraldusel üleriigilised õpiringidepäevad, milliseist võttis osa üle 160 vabaharidustöö-tegelase üle riigi. Päevad avas E. Haridusliidu peasekretär Ev. Vender ja päevade juhatajaks valiti K. Kadak ja A. Ilmoja (Vaimastverest), protokollijajaks F. Olup (Räpinast), pr. Otsason (Tartust) ja prl. E. Toomet (Riisiperest). Avamise järele toodi rohkesti tervitusi mitmesuguste asutiste ja kultuuriliste organisatsioonide poolt, kusjuures kõik eranditult jagasid täit tunnustust vabaharidustöö sisulisile-harivaile püüdmusile, mis avaldub sügavamalt õpiringide tegevuses. Haridusministeeriumi noort juhataja kol. Vellerind

avaldas muide, et õpiringide harrastus on ühtlasi L-Mõisaküla õpiringi segakoorilt. Sama päeva õhtupoolikul järgnesid loengud õpiringide alalt. Õpiringide töökorralduse põhiküsimusist kõnelesid Neeme Ruus ja Karl Laane; A. Kelder kõneles õpiringi mõjust ümbruskonna kultuurielu arengule ja R. Paris — kodukultuuriküsimuste rakendamise õpiringitöös. Loenguile järgnes elav keskustelu, kusjuures rõhutati üksmeelselt vajadust leida senisest suuremaid võimalusi õpiringide-ala arendamiseks ja selleks võtta ka üldsuse ja avaliku arvamuse suuremat poolehoidu ja kaasaaitamist.

Õhtul kasutasid päevadest osavõtjad soodustusi teatrietenduste külastamiseks kõigis Tallinna teatris.

Üleriigilistest õpiringidepäevist osavõtjad avakoosolekul.

selleks tähelepandavaks avalduseks, mis ühendab tihedalt noorsoo vabategevuse täiskasvanute vabaharidustööga.

Järgnevais loenguis vabaharidusnõunik K. Kadak kõneles vabaharidustöö ülesandest tänapäeva kultuurielus, kriipsutades alla eriti ka selle ülesandeid kasvatuslikus mõttes; peasekretär Ev. Vender kõneles õpiringide osast vabaharidustöös ja nende vahekorra teiste seltskondlike avaldustega. Peale sisulise osa illustreeriti avakoosolekut laulu- ja deklamatsioonide-ettekannetega pr. M. Kalbek'ilt ja hr. J. Talpsepalt ja

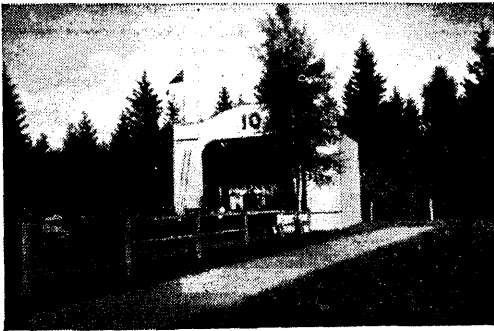
Pühapäeval jatkus päevade töö Karl Laane loenguga Soome õpiringide korraldusest, kusjuures kõneleja tõmbas esiteks rõõpjooni meie ja Soome kultuurielu avalduste vahel ja andis ülevaate sellest, kuidas on Soomes õpiringide ala korraldatud ja mida võiksime ka meie sellest võtta eeskujuks. Neeme Ruus andis ülevaate õpiringide korraldusest Skandinaavia maades.

Päeva tulipunktiks kujunes näitliku õpiringi töökoosoleku korraldamine K. Laane üldkorraldusel ja juhistel Lääne-Mõisaküla õpiringi poolt sealse õpiringijuhataja A. Kelderi tegelikul

juhtimisel. Töökoosolek, mille keskendusteamaks olid valitud sissejuhatavad küsimused kodudekorrastamise ala õpinguisse, andis meetoodilise ülevaate ühest võimalusest intensiivsema õpingitöö arendamises, kusjuures sisuliste referaatide kaasas ei olnud unustatud ka illustreerivaid kirjanduslikke katkeid jne. Kõik õpingilased-esinejad, arvult 7, täitsid oma ülesanded hästi, näidates seejuures kujukalt arendava õpingitöö vilja. Seejuures on märkimisväärne, et enamik õpingilasi on vaid algkooliharidusega.

Keava seltskondlik ühing pidas aastapäeva.

29. augustil tähistas Keava Seltskondlik ühing oma tegevuse 10-dat aastapäeva. Selgub, et kohapeal vastav vabaõhuaktus, kus andis ülevaate seltsi senisest tegevusest juhatusliige hr. Kask; aktusekõne pidas hariduskonsulent Karl Laane. Sama päeva õhtul oli samas pidu. Selts töötab Keava raudteejaama juures (on aga tähelepanev, et vaevalt 2 km eemal asub teine Keava hariduslik selts „Edu“, kes peab ülal ka rahvamaja — niisil teatav paralleelism), kus tal on oma maaala, millele on korraldatud korralik spordiväljak ja vabaõhu näitelava.

Pildil — ühingu vabaõhunäitelava juubeli puhul; laval esinemas külalisena ÜENU Valtu osak. segakoor.

Ernst Särgava on töötanud 50. a. hariduse alal.

Eesti Haridusliidu esimehel, tuntud kirjanikul ja koolimehel Ernst Särgaval täitub 50 aastat tööd koolipõllul ja haridustöö alal. Vana „Rahvavalgustaja“ autor, püsides ka ise rahvavalgustaja kohal veel oma vanadel päevadelgi, on väsimatult löönud kaasa kõigjal, kus on olnud tarvis tubleid töömehi ja lakkamatut energiat.

Töökoosolekule, mida jälgiti suure tähelepanguga, järgnesid elavad mõtetevahetused selle kui ka loengul esitatud mõtete kohta. Peale muu rõhutati, et õpingilaste-päevade korraldamine on vajaline muuta järjekindlaks igaaastaseks traditsiooniks.

Enne päevade lõpetamist võttis sõna veel E. Haridusliidu esimees Ernst Särgava ja lõpusõna ütles päevade juhatajad A. Ilmoja, mille järele päevad lõpetati riigi hümniga.

Kuna E. Särgava pühitseb eeloleval kevadel oma 70 a. sünnipäeva, siis „Arenge“ käesoleval korral ei peatu pikemalt juubilari elutöö kirjeldamisel, vaid pühendab selleks rohkem ruumi eeloleva suurema tähtpäeva puhul.

Usume aga, et kõik „Arenge“ lugejad, samuti nagu ka Eesti Haridusliidu liikmed, ühinevad toimetuse siiraimate õnnitlustega ja soovivad juubilarile väsimata püsivust oma senise töö jätkamisel.

Türi Töölisühing asub korraldama loenguid.

Türi Töölisühing soovib eeloleval talvel korraldada üldhariduslikke loenguid. Lektorite saamiseks on pöördunud Eesti Haridusliidu poole, kellelt ka vastav nõusolek on saadud.

Turism on Rootsisis osa haridustööst.

Eestis viibis Rootsi äsjaasutatud turismikeskuse „Reso“ esindaja hr. Nils Kr. Thüring abikaasaga, kes siin tutvus Eesti oludega selleks, et järgmisel aastal Eestisse juhtida suuremal määral kultuurihuvilisi turiste. Selleks hr. N. K. Thüring külastas Eesti Haridusliidu ja Turismi Keskkorralduse juhtivaid tegelasi ja viibis ringreisil Eestis.

Turismikeskus „Reso“ asutati Rootsisis tänava kevadel sealsete hariduslike, ühistegeliste, kutseliste, karskuse- j. t. keskorganisationsioonide poolt, kes on huvitatud sellest, et turistlikud sõidud ei kujuneks mitte ainult tühisteks meelelahutusteks, vaid, et turism tõesti moodustaks osa haridustööst. Selleks „Reso“ loob otsesid sidemeid maadega, kuhu ta juhib oma turiste, muretseb hästi ettevalmistatud turistide juhid ja võimaldab välismaade külalistajail korralikult tutvuda külastatava maa kultuuri ja ühiskondliku eluga. „Reso“ poolt Eestisse saatetavad turistid ei külastaks ainult kuurorte, vaid sõidaksid ka sisemaale, niihästi põllumajanduse kui ka tööstusraioonidesse. Reisid kavatakse korraldada 2. kl. magamisvaguneis.

ASUTATUD 1857. A.

KREENHOLMI PUUVILLASAADUSTE MANIFAKTUURI OSAÜHISUS

Värtnaid — 500.000

Telgi — 4.000

VABRIKUD: Kreenholmis, Narva lähedal

JUHATUS: Tallinnas, Pikk tän. 68, telef. 426-63.

MÜÜGIKOHT. Kaubandus A-S. „Kreenbalt“ Tallinn, S. Karja 13, tel. 425-14

Müük ainult suurel arvul.

Tarapostid, kõnniteed, välistrepid

betoonist

on **nägusad, vastupidavad, põlised**, ent
siiski mitte kallimad teistest materjalidest
valmistatuist.

Nõudke lähemaid andmeid vastavatest
betoonitööstustest või A-S. Tsemendi-
vabrik „PORT-KUNDA“ müügikontori

juurest asuvast

nõuande-büroost

TALLINN, VALLI 4—6, TEL. 450-17